

Däggdjur – Mammals

Mammalia

Martin Tjernberg, Ingemar Ahlén, Åke Andersson, Henrik Andrén,
Mats O. G. Eriksson, Sven G. Nilsson & Sören Svensson

Rödlistan 2010 innefattar 17 däggdjursarter samt en underart och en population. Tre tidigare rödlistade arter – mustaschfladdermus *Myotis mystacinus*, trollfladdermus *Pipistrellus nathusii* och björn – räknas nu till kategorin *Livskraftig* (LC). Andra positiva händelser är att bestånden av lo, varg och järv har vuxit beroende på en under några år framgångsrik rovdjursförvaltning, vilket medfört att dessa arter nu uppfyller en lägre rödlistekategori än 2005. Samtidigt har det tillkommit tre helt nyligen naturligt invandrade arter på rödlistan, nämligen pipistrell *Pipistrellus pipistrellus*, sydfladdermus *Eptesicus serotinus* och Leislers fladdermus *Nyctalus leiseri*. Några av dem har kanske funnits i Sverige sedan länge, men de blir ändå placerade högt upp på rödlistan eftersom deras låga numerär innebär att de löper stor risk att försvinna.

Glädjande är också att nominatunderarten av kronhjort har fortsatt att öka i antal, och därmed bytt kategori från *Sårbar* (VU) till *Nära hotad* (NT). Även östersjöpopulationen av knobbsäl har ökat, vilket medfört ett kategoribyte från *Starkt hotad* (EN) till *Sårbar* (VU).

Sammanfattningsvis har tillståndet för flertalet av däggdjuren förbättrats sedan 2005. Detta åter-

The 2010 Red List encompasses 17 mammal species, one subspecies and one population. Three previously red-listed species, whiskered bat *Myotis mystacinus*, Nathusius' pipistrelle *Pipistrellus nathusii* and brown bear, are now classified as *Least Concern* (LC). Other positive changes include the growth of the populations of lynx, grey wolf and wolverine brought about by a – during a period of years – successful political initiative on predatory animals. As a result, these species now meet the Criteria for a lower red list category than in 2005. Three quite recently naturally immigrated species have been added to the Red List, viz. common pipistrelle *Pipistrellus pipistrellus*, serotine bat *Eptesicus serotinus* and Leisler's bat *Nyctalus leiseri*. Some of these may, in fact, have occurred in Sweden for a long time, but they are nevertheless placed in a high red list category as they occur in such low numbers that they run a high risk of disappearing.

It is gratifying that the nominate subspecies of the red deer has continued to increase in numbers, and has consequently been moved from *Vulnerable* (VU) to *Near Threatened* (NT). As the Baltic Sea population of common seal *Phoca vitulina* has also grown, this species has been transferred from *Endangered* (EN) to *Vulnerable*.

speglas tydligt i rödlistan, där ingen negativ förflyttning har skett.

Kunskapsläget är skiftande när det gäller däggdjuren. För de större arterna – särskilt de jaktbara, samt de stora rovdjuren och sälarna – är kunskapsläget gott. Detta beror dels på att ett flertal forskningsprojekt och omfattande inventeringar genomfördes under de senaste decennierna, dels på den jaktstatistik som förs av Svenska Jägareförbundet. För fladdermössen har kunskapsläget, framför allt i Götaland, förbättrats beroende på omfattande inventeringar. För insektsätarna (främst näbbmössen), liksom för många arter inom ordningen gnagare *Rodentia*, är emellertid kunskapsläget fortfarande dåligt – i vissa fall är informationen nästan obefintlig. Detsamma gäller för hermelin, vessla och iller, där beståndsovervakningen är mycket bristfällig.

Även om däggdjuren generellt är mindre rörliga än fåglarna har många arter en stor förmåga att relativt snabbt förflytta sig över stora avstånd (även över nationsgränser) och mellan olika biotoper.

The conclusion is that the situation for most of the Swedish mammals has improved since 2005. This is clearly reflected in the fact that no reclassifications to the worse have been made.

The level of knowledge varies greatly between the mammal species. The larger species are best known – especially the game species, the large carnivores and the seals. This is partly due to the numerous research projects and extensive inventories that were carried out in the latter part of the last decades and partly to the hunting statistics accumulated by the Swedish Sportsmen's Association. The knowledge of bats, especially in the southern third of the country, has increased thanks to extensive inventories. With regard to the insectivores (mainly shrews) and many rodent species, our knowledge is still poor, in some cases almost nonexistent. This is also true of stoat, weasel and polecat, the populations of which are inadequately monitored.

Although mammals are generally less mobile than birds, many species are able to move quite quickly over large distances (even crossing national

Tab. 35. Däggdjur i Sverige. Totalt antal, antal bedömda, samt antal rödlistade taxa år 2010 respektive 2005. Siffran för antalet arter anger de arter som är inhemska (och därmed bedömbara) enligt rödlistningens definitioner. Mammals in Sweden. Total number of taxa, number of evaluated and red-listed taxa in the years 2010 and 2005, respectively. The number of species denotes indigenous (hence eligible) species according to the definition of the Regional Guidelines.

	Antal taxa i Sverige <i>No. of taxa in Sweden</i>	Antal bedömda taxa <i>No. of assessed taxa</i>	Antal rödlistade taxa 2010 <i>No. of red-listed taxa 2010</i>	% rödlistade av bedömda taxa 2010 <i>% red-listed of assessed taxa 2010</i>	Antal rödlistade taxa 2005 <i>No. of red-listed taxa 2005</i>
Arter <i>Species</i>	63	63	17	27	17
Övriga taxa <i>Other taxa</i>		2	2	100	2
Totalt <i>Total</i>		65	19	29	19

Tab. 36. Antal taxa av däggdjur per rödlistekategori. Number of mammal taxa in the respective Red List categories.

	DD Kunskapsbrist	RE Nationellt utdöd	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	Total <i>Total</i>
Arter <i>Species</i>	0	2	3	5	4	3	17
Övriga taxa <i>Other taxa</i>	0	0	0	0	1	1	2
Totalt <i>Total</i>	0	2	3	5	5	4	19

Detta är en av förklaringarna till de förhållandevis många tillfälliga reproduktioner som redovisas i länstabellerna. I rödlistan är däggdjuren, liksom fåglarna, ofta listade som förekommande i ett flertal naturtyper, vilket förklaras av djurens rörlighet och behov av olika biotoper under olika årstider.

Antalet årligen reproducerande däggdjursarter i Sverige bedöms för närvarande uppgå till 71. Av dessa är sex introducerade efter år 1800 (bisam, fälthare, vildkanin, mink, myskoxe och mufflon), och de placeras därför i kategorin *Ej tillämplig* (NA). Även vildsvin, som dog ut i slutet av 1600-talet, men som utan bevarandesyfte och med diskutabel genetisk bakgrund utplanterades eller rymde från hägn under senare delen av 1900-talet, förs till kategorin *Ej tillämplig* (NA). Till samma kategori hör den i västra Ryssland inplanterade mårdhunden *Nyctereutes procyonoides*. Denna ursprungligen asiatiska art, som nyligen har vandrat in från Finland, har under de senaste åren reproducerat sig i Norrbotten. Ytterligare två arter har kategoriserats som *Ej tillämplig* (NA), nämligen dvärgmus *Micromys minutus* och brandmus *Apodemus agrarius*. Den förstnämnda, som numera har livskraftiga bestånd i flera landskap, har med all sannolikhet kommit till Sverige genom passiv införsel från Finland och troligen även från Danmark. Brandmusen har nyligen börjat uppträda i Östergötland, dit den kommit via import av potatis från Danmark. Till de årligen reproducerande, införda arterna kan – om man så vill – även förvildad tamkatt räknas. Tamrenen bör också nämnas i detta sammanhang, trots att arten juridiskt sett betraktas som tamboskap. Renen finns i stort antal i Norrland och har stor påverkan på miljön i såväl fjällen som delar av skogslandet. Förutom de ovan nämnda arterna har ytterligare 25 arter tillfälligt besökt eller observerats i landet. Hit hör sumpbäver *Myocastor coypus*, vitsvanshjort

borders) and between biotopes. This partly accounts for the fairly high number of incidental reproductions reported in the provincial distribution lists. The mobility of many mammals, and their need of different habitats during different seasons, explains why they – as well as the birds – often have several landscape types referenced in the Red List.

At present, 71 mammal species are considered to be annually reproducing in Sweden. Six of these (muskrat, brown hare, rabbit, American mink, musk ox and mouflon) have been introduced after the year 1800, and have therefore been assigned to the category *Not Applicable* (NA). The wild boar has also been assigned to the *Not Applicable* (NA) category. It went extinct in the late 17th century, but was re-introduced, without any conservational objective and with a doubtful genetic background, or escaped from enclosures in the late 20th century. The racoon dog *Nyctereutes procyonoides*, which has been introduced in western Russia belongs to the same category. This originally Asian species has recently crossed the Swedish-Finnish border, and has been reproducing in the province of Norrbotten in later years. Another two species have been assigned to the *Not Applicable* (NA) category, viz. harvest mouse *Micromys minutus* and striped field mouse *Apodemus agrarius*. The former, which now occurs in viable populations in several counties, has very probably been introduced inadvertently to Sweden from Finland (probably also from Denmark). The striped field mouse has recently been recorded from the province of Östergötland, whereto it came with potatoes imported from Denmark. The naturalised domestic cat might also be included among the annually reproducing, introduced species. The domestic reindeer should also be mentioned in this context, although it is legally

Odocoileus virginianus, tre arter sälar och 20 valarter. Därtill ska nämnas två fladdermusarter som möjligen har små populationer i landet (men som tills vidare kategoriseras som NA) samt två arter som tillhör kategorin *Nationellt utdöd* (RE) – svart råtta och vildren.

Bedömningen av däggdjuren har gjorts av följande personer i expertkommittén för ryggradsdjur (exkl. fiskar & rundmunnar): Ingemar Ahlén, Åke Andersson, Henrik Andrén, Mats O.G. Eriksson, Sven G. Nilsson, Sören Svensson och Martin Tjernberg (organismgruppansvarig vid ArtDatabanken). Därtill har värdefulla synpunkter lämnats av Tero Härkönen och Johnny de Jong.

regarded as domestic livestock. The reindeer occurs in large numbers in northern Sweden, and it has a great impact on the environment in the mountainous regions as well as part of the wooded areas. Apart from the species mentioned above, temporary occurrence of an additional 25 species has been recorded in the country. They comprise nutria *Myocastor coypus*, white-tailed deer *Odocoileus virginianus*, three seal species and 20 whale species. There are also two bat species that may conceivably have established small populations in the country (for the time being been categorised as NA) and two *Regionally Extinct* (RE) species: black rat and wild reindeer.

The mammal assessments were made by the following members of the Expert Committee for Vertebrates (excl. fishes and cyclostomes): Ingemar Ahlén, Åke Andersson, Henrik Andrén, Mats O.G. Eriksson, Sven G. Nilsson, Sören Svensson and Martin Tjernberg (responsible for the organism group at the Swedish Species Information Centre). Tero Härkönen and Johnny de Jong have also contributed valuable insights.

Tabell 37. Nyttillkomna arter jämfört med 2005 års rödlista. *New species compared to the 2005 Red List.*

<i>Eptesicus serotinus</i> sydfladdermus (EN°)	<i>Nyctalus leisleri</i> Leislers fladdermus (EN°)	<i>Pipistrellus pipistrellus</i> pipistrell (CR)
--	--	--

Tabell 38. Ej längre rödlistade arter jämfört med 2005 års rödlista. *Species no longer red-listed as compared to the 2005 edition.*

Livskraftig (LC)	<i>Pipistrellus nathusii</i> trollfladdermus
<i>Myotis mystacinus</i> mustaschfladdermus	<i>Ursus arctos</i> björn (brunbjörn)

Övriga taxa Other taxa	Kategori	Kriterier	Landskapstyper	Skåne	Blekinge	Gotlands	Öland	Kalmar (fastl.)	Kronobergs	Jönköpings	Hallands	V.a. Götalands	Östergötlands	Södermanlands	Stockholms	Uppsala	Västmanlands	Örebro	Värmlands	Dalarnas	Gävleborgs	Västernorrlands	Jämtlands	Västerbottens	Norrbottnens
				M	K	I	H ₀	H _f	G	F	N	O	E	D	AB	C	U	T	S	W	X	Y	Z	AC	BD
<i>Cervus elaphus elaphus</i> (<i>Cervus elaphus</i> ssp. <i>elaphus</i>) kronhjort	NT		SJV	•	†							•													
<i>Phoca vitulina</i> (östersjö) knobbsäl (östersjöbestånd)	VU	D1	HB		•	†	•	•																	
				M	K	I	H ₀	H _f	G	F	N	O	E	D	AB	C	U	T	S	W	X	Y	Z	AC	BD